Svenska kyrkan

Diarienummer: KS 2026-0992

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande

Ett nytt regelverk för granskning av utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter (SOU 2026:42) Ju2026/001599

Trossamfundet Svenska kyrkan är ett rikstäckande trossamfund som förutom sin verksamhet i församlingar och stift i Sverige även bedriver internationell verksamhet genom Act Svenska kyrkan samt Svenska kyrkan i utlandet.

Svenska kyrkan delar utredningens grundläggande bedömning att det måste finnas effektiva möjligheter att motverka finansiering som används för våldsbejakande extremism, allvarlig antidemokratisk verksamhet eller otillbörlig påverkan från främmande makt.

Svenska kyrkan *avstyrker* dock det föreslagna regelverket i sin nuvarande utformning. Det är svårt att överblicka behovet och konsekvenserna av utredningens förslag samtidigt som EU:s penningtvättsdirektiv Fi2026/01654 ska implementeras, vilket också syftar till att begränsa otillbörlig finansiering.

Ytterligare skäl till att Svenska kyrkan avstyrker utredningens förlag;

- Förslaget skulle innebära en svår gränsdragningsproblematik kring vilka aktörer som regelverket avser,
- Svenska kyrkan anser att det bör genomföras en utvärdering av syftesuppfyllan och effekter av demokrativillkoren på civilsamhället inklusive trossamfund innan de införs i andra rättsområden. Förslaget skulle medföra betydande administrativa konsekvenser,
- Förslaget skulle ha påverkan på religionsfriheten,
- Förslaget innehåller otydligheter kopplat till personuppgiftsbehandling och övergångsbestämmelser

Skälen utvecklas närmare nedan.

Kyrkokansliet
Postadress: 751 70 Uppsala
Besöksadress: Sysslomansgatan 4
Telefon: 018-16 95 00

Svenska kyrkan

Skälen för yttrandet:

Gränsdragningsproblem

Svenska kyrkan delar utredningens bedömning att ett eventuellt nytt regelverk måste vara rättssäkert och förutsebart. De föreslagna definitionerna av att ha religiös verksamhet som mål respektive att främja religiös verksamhet riskerar dock att skapa gränsdragningsproblem. Om det är svårt att avgöra vilka organisationer som omfattas av regelverket blir det samtidigt svårt för berörda organisationer att förutse sina skyldigheter enligt lagen.

Detta är särskilt problematiskt eftersom underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten kan medföra straffrättsliga konsekvenser. Svenska kyrkan anser därför att det finns skäl att ytterligare överväga hur regelverkets förutsebarhet och rättssäkerhet kan stärkas.

Demokrativillkor

Svenska kyrkan anser att demokrativillkoren inte bör införas i andra rättsområden än statlig bidragsgivning utifrån att praxis är under utveckling och effekterna inte är klarlagda för nämnda villkor. Svenska kyrkan anser att det bör genomföras en utvärdering av syftesuppfyllan och effekter av demokrativillkoren på civilsamhället inklusive trossamfund ifall regeringen går vidare med förslaget.

Ökad administration

Svenska kyrkan anser att den föreslagna ordningen där finansiering som överstiger 150 000 kronor ska anmälas minst en månad före mottagandet, riskerar att medföra betydande administrativa konsekvenser såsom ökade kostnader, både genom behovet av att anpassa interna rutiner och styrningsprocesser och genom den löpande hanteringen som följer av anmälningsskyldigheten. Det finns därför anledning att överväga en högre beloppsgräns.

Religionsfrihet

Svenska kyrkan saknar en analys och en mer utförlig konsekvensbedömning för religions- och övertygelsefriheten samt föreningsfriheten kring hur man kommer fram till att förslagen är förenliga med grundlagens och europakonventionens krav.

I detta sammanhang önskar Svenska kyrkan påminna om FN:s särskilde rapportör för religions- och trosfrihet rekommendation till Sverige (A/HRC/55/47/Add.2, 98.(n)) att ”[…] Trots de utmaningar som finns bör utländsk finansiering av religiös verksamhet inte betraktas som misstänkt så länge den är laglig.” Svenska kyrkan anser att det finns stora risker med förslaget som innebär att trossamfund och trosbaserade organisationer misstänkliggörs i det svenska samhället. Denna utveckling skulle i sig vara olycklig och har potential att försvåra samarbeten med det offentliga för Svenska kyrkan och andra trossamfund. Ett ökat misstänkliggörande kan även innebära ytterligare svårigheter för mindre trossamfund,

Kyrkokansliet
Postadress: 751 70 Uppsala
Besöksadress: Sysslomansgatan 4
Telefon: 018-16 95 00

församlingar och andra organisationer som kan träffas av lagstiftningen att bedriva religiös verksamhet genom försämrade möjligheter att hyra lokaler, teckna bankkonton och försäkringar trots att de bedriver legitim verksamhet. En situation som ett flertal trosbaserade aktörer redan står i.

Personuppgiftsbehandling

Av 5-7 §§ i förslag till lag (2028:000) om behandling av personuppgifter i ärenden om granskning av utländsk finansiering framgår för vilka ändamål granskningsmyndigheten får behandla personuppgifter, inklusive känsliga personuppgifter. Svenska kyrkan anser att det inte är tydligt om behandling av personuppgifter som kan vara känsliga också omfattar behandling för ändamål som sker innan ett granskningsärende inleds, dvs. i samband med mottagande, hantering och bedömning av en anmälan. Av utredningen framgår förvisso att sådan behandling ska omfattas, men endast om den leder till att ett granskningsärende öppnas. Eftersom myndigheten troligtvis inte känner till om ett ärende ska öppnas eller inte innan urvalet görs kan det bli svårt att tillämpa i praktiken. Svenska kyrkan anser därför att det behöver tydliggöras för vilka ändamål granskningsmyndigheten har rätt att behandla personuppgifter, inklusive känsliga personuppgifter.

Enligt 6 § i förslag till lag (2028:000) om granskning av utländsk finansiering till registrerade trossamfund samt vissa ideella föreningar och stiftelser, ska vissa uppgifter lämnas till granskningsmyndigheten i samband med en anmälan. Svenska kyrkan anser att det är otydligt huruvida det finns rättsligt stöd för mottagande organisation att samla in uppgifterna från den utländska finansiären och hantera uppgifter inför att själva anmälan skickas in. Den föreslagna lagen innehåller inte någon uttrycklig hänvisning till arten av den behandling som sker innan mottagande organisation gjort en anmälan. I praktiken kan sådan otydlighet leda till olika tillämpning mellan mottagande organisationer. Det finns därför ett behov av att förtydliga författningsförslaget så att även sådan behandling som sker inför en anmälan omfattas av en rättslig förpliktelse.

Svenska kyrkan anser att det i granskningslagen saknas en tydlig bild av vilka personkategorier som kan omfattas av en senare granskning. Av utredningen framgår att uppgifter om medlemmar eller andra som medverkar i organisationens verksamhet kan komma att behandlas i sådana ärenden. Om förslaget innebär att medlemmar till Svenska kyrkan kan bli föremål för prövning, utvidgas personkretsen avsevärt från anmälningsprocessen till granskningsprocessen, och blir betydligt mer ingripande i en enskild persons fri- och rättigheter. En sådan ordning ställer krav på mottagande organisation att lämna korrekt information till samtliga medlemmar om att integritetskänsliga uppgifter om dem kan komma att lämnas ut till granskningsmyndigheten. Svenska kyrkan ser att en sådan reglering kan påverka enskildas vilja att vara medlem eller åta sig förtroendeuppdrag i

Kyrkokansliet
Postadress: 751 70 Uppsala
Besöksadress: Sysslomansgatan 4
Telefon: 018-16 95 00

Svenska kyrkan vilket dels drabbar trossamfundet negativt, dels kan påverka utövandet av individens religionsfrihet. För det fall även medlemmar är en personkategori som kan komma att bli föremål för granskningsmyndighetens prövning anser Svenska kyrkan att konsekvenserna av det behöver utredas närmare för att säkerhetsställa att förslaget är i linje med regeringsformen 2 kap. 2 § och EU:s dataskyddsförordning art. 9.

Svenska kyrkan anser att det finns en risk för att mottagande organisationer kan hamna mellan å ena sidan granskningsmyndighetens krav på kompletterande uppgifter, å andra sidan finansiärens begränsade möjligheter utifrån nationell lagstiftning att lämna ut uppgifterna. Svenska kyrkan saknar en analys av hur sådana situationer ska hanteras när den utländska finansiären är förhindrad att lämna ut de uppgifter som efterfrågas. Det riskerar att skapa osäkerhet för mottagande organisationer och kan i praktiken leda till att Svenska kyrkan, eller annan mottagande organisation, avstår från finansiering eller samarbeten som i övrigt är oproblematiska.

Säker överföring i alla led

Svenska kyrkan anser att det saknas en analys av vilka krav som ställs på den mottagande organisationen samt även den utländska finansiären. Det saknas även en analys över hur man kan säkerställa ett säkert informationsutbyte genom hela processen för att undvika personuppgiftsincidenter som kan påverka de registrerades fri- och rättigheter och den mottagande organisationens möjlighet att ta emot utländsk finansiering.

Sekretess och förbud mot att röja uppgifter

Svenska kyrkan konstaterar att det saknas författningsförslag på ny sekretessbestämmelse i offentlighet- och sekretesslagen (2009:400) för granskningsmyndigheten.

Svenska kyrkan saknar också analys av hur integritetsskyddet för uppgifter ska upprätthållas genom hela informationskedjan så att skyddet inte försvagas när uppgifterna behandlas av organisationer som omfattas av regler om handlingsoffentlighet. Utredningen har inte analyserat hur den föreslagna sekretessbestämmelsen förhåller sig till regelverk där motsvarande skyddsbestämmelser saknas, eller har utformats på annat sätt, och vilka konsekvenser det kan få för det integritetsskydd som bestämmelsen är avsedd att säkerställa.

Övergångsbestämmelser

Svenska kyrkan anser att det är otydligt hur förfarandet med anmälan om utländsk finansiering är tänkt att tillämpas i samband med övergång till den föreslagna lagstiftningen i de fall finansieringen tas emot samma månad som lagstiftningen träder i kraft.

Kyrkokansliet
Postadress: 751 70 Uppsala
Besöksadress: Sysslomansgatan 4
Telefon: 018-16 95 00

Svenska kyrkan

Uppsala, den dag som framgår av den elektroniska underskriften

Camilla Asp
Generalsekreterare

Gustaf af Ugglas
Ekonomi- och finanschef

Kyrkokansliet
Postadress: 751 70 Uppsala
Besöksadress: Sysslomansgatan 4
Telefon: 018-16 95 00